

Světová ekonomika

Rozvojové země a jejich postavení ve světové ekonomice

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Operační program Vzdělávání pro konkurenceschopnost

Název projektu: Inovace magisterského studijního programu Fakulty ekonomiky a managementu

Registrační číslo projektu: CZ.1.07/2.2.00/28.0326

1964 první zasedání Konference OSN pro obchod a rozvoj
(UNCTAD)

(Kuna, 2010) považuje bývalé koloniální a polokoloniální země, které v procesu rozpadu koloniální soustavy se z ní vymanily, získaly samostatnost, avšak koloniální minulost se dále negativně projevuje v jejich společenské a ekonomické struktuře.

Kolonialismus je ideologie založená na ustavení a udržování nadvlády suverénní mocnosti nad podřízenou společností, která je separována od vládnoucí moci. Typickými rysy kolonialismu jsou politická a právní dominance nad cizí společností, vztahy hospodářské a politické závislosti a vykořisťování a rasová a kulturní nerovnost. Kolonialismus je variantou imperialismu, který je chápán jako systém nerovných vztahů mezi státy, založený na principu dominance a podřízenosti a spojený se specifickou formou kapitalismu, pro niž je typický vznik monopolů a nadnárodních společností. Kolonialismus zahrnuje *kolonizaci*, tj. migraci lidí z imperiálního centra do kolonizované periferie. Jako forma územní expanze je kolonialismus neoddělitelně spojen s nerovnoměrným rozvojem globálního kapitalistického systému a s rozvojem mezinárodní dělby práce

Jehlička, P., Tomeš, J., Daněk, P. (editoři)
(2000) *Stát, prostor, politika. Vybrané otázky politické geografie*. Přírodovědecká fakulta UK, Praha.

<http://leccos.com/index.php/clanky/koloniali-smus>

1955 Prvním projektem spolupráce rozvojových ekonomik tak byla konference v roce 1955 v indonéském Bandungu. Výsledkem konference, které se zúčastnilo 29 asijských a afrických států byla celá řada rezolucí obsahující odmítání válek či kolonialismu. Zároveň rozvojové země požadovaly uznání práva na pomoc vyspělého světa.

1974 Valné shromáždění OSN přijalo tzv. Nový mezinárodní ekonomický řád,

Plná suverenita rozvojových zemí, včetně disponování s přírodními zdroji

Zajištění spravedlivých cen surovin

Zvýšení zahraniční pomoci na 0,7% HDP

Usnadnění exportu z rozvojových zemí

Ulehčení dluhového břemene a zvýhodnění úvěrových zdrojů pro ně.

organizace Hnutí nezúčastněných zemí

<http://www.nam.gov.za/background/index.html>

Skupina 77

<http://www.g77.org/doc/>

Z geografického hlediska je vymezení rozvojových zemí je možné pozorovat rozmístění rozvojových zemí na třech kontinentech - Jižní Amerika, Afrika a Asie – kromě Japonska, Austrálie a Nového Zélandu

(sporné např. jižné Korea, Kuvajt, Izrael.

Z hlediska ekonomického lze rozvojové země vymezit jako skupinu zemí, kterou je možné charakterizovat dvěmi základními charakteristikami:

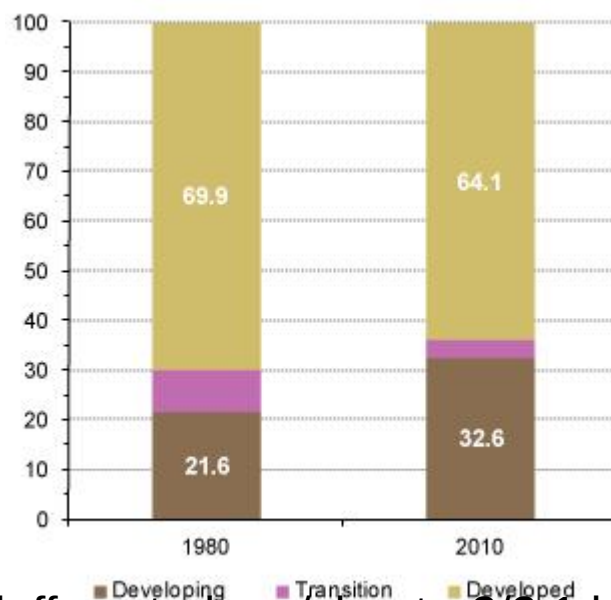
Nízká ekonomická úroveň

Závislost rozvojových zemí na rozvinutých zemích

Nízká ekonomická úroveň

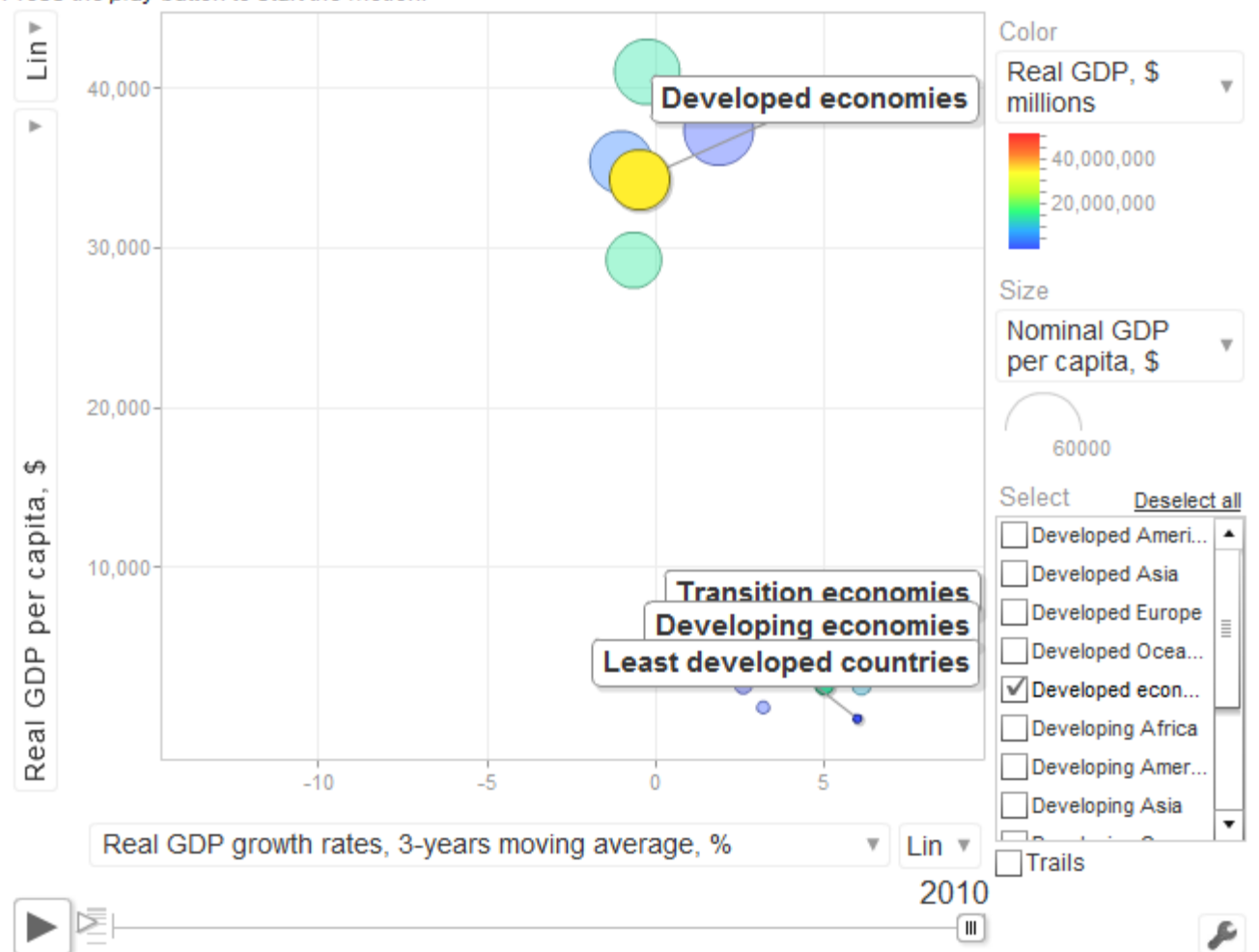
měřena ukazatelem hrubého domácího produktu
(nominální vs. reálný HDP)

metody odhadu HDP

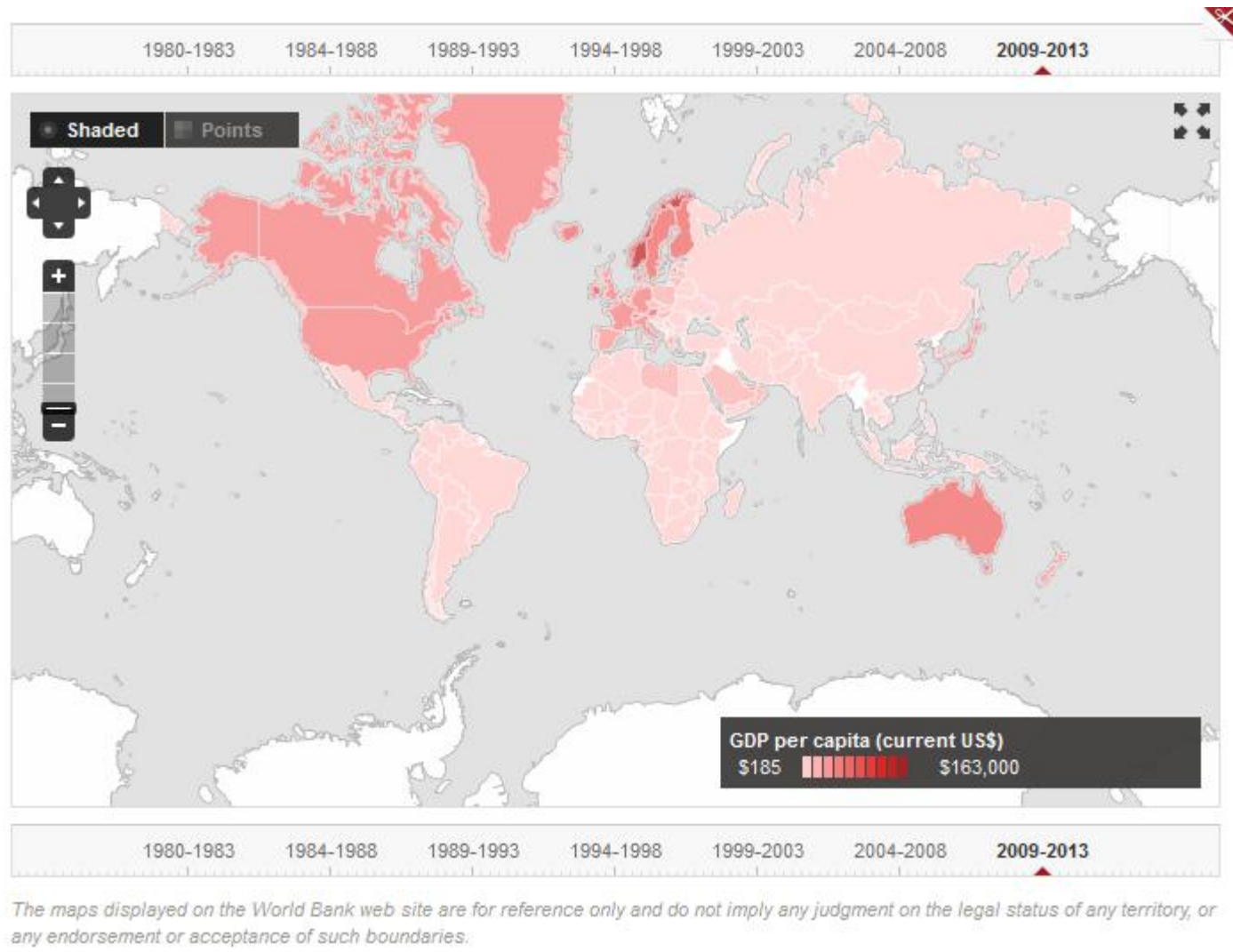
<http://dgff.unctad.org/chapter2/2.1.html#motion-chart>

Press the *play* button to start the motion.

<http://dgff.unctad.org/chapter2/2.1.html#motion-chart>

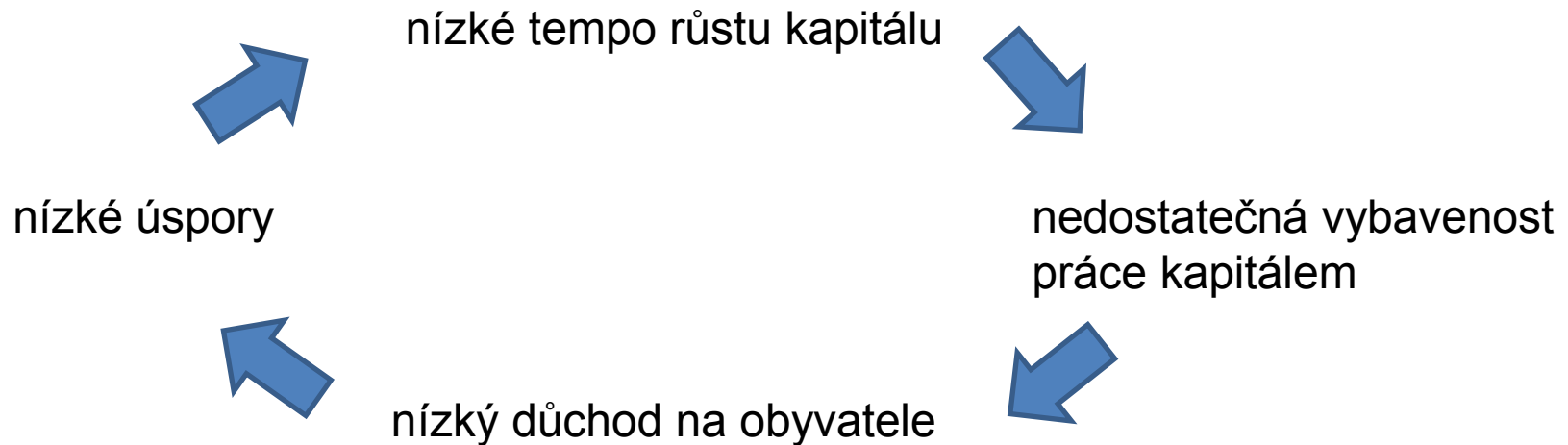
Source: UNCTAD secretariat calculations, based on UNCTADstat

<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD>

bludný kruh nerozvinutosti

G. Myrdal - *Chudé země jsou chudé, protože jsou chudé.*

závislost rozvojových zemí na rozvinutých zemích

OSN – rozvojové dekády

1961 - První rozvojová dekáda

1970 – Druhá rozvojová dekáda

1981 – třetí rozvojová dekáda

1990 – čtvrtá rozvojová dekáda

Rozvojová politika vyspělých zemí (OECD/DAC)

**Organizace pro hospodářskou
spolupráci a rozvoj**

Výbor pro rozvojovou spolupráci

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs)

**1. CÍL: ODSTRANIT EXTRÉMNÍ
CHUDOBU A HLAD**

**2. CÍL: DOSÁHNOUT ZÁKLADNÍHO
VZDĚLÁNÍ PRO VŠECHNY**

**3. CÍL: PROSAZOVAT ROVNOST POHLAVÍ A
POSÍLIT ROLI ŽEN VE SPOLEČNOSTI**

4. CÍL: SNÍŽIT DĚTSKOU ÚMRTNOST

5. CÍL: ZLEPŠIT ZDRAVÍ MATEK

Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs)

**6. CÍL: BOJOVAT S HIV/AIDS, MALÁRIÍ
A DALŠÍMI NEMOCEMI**

**7. CÍL: ZAJISTIT UDRŽITELNÝ STAV
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ**

**8. CÍL: BUDOVAT SVĚTOVÉ
PARTNERSTVÍ PRO ROZVOJ**

<http://data.un.org/Explorer.aspx?d=MDG>

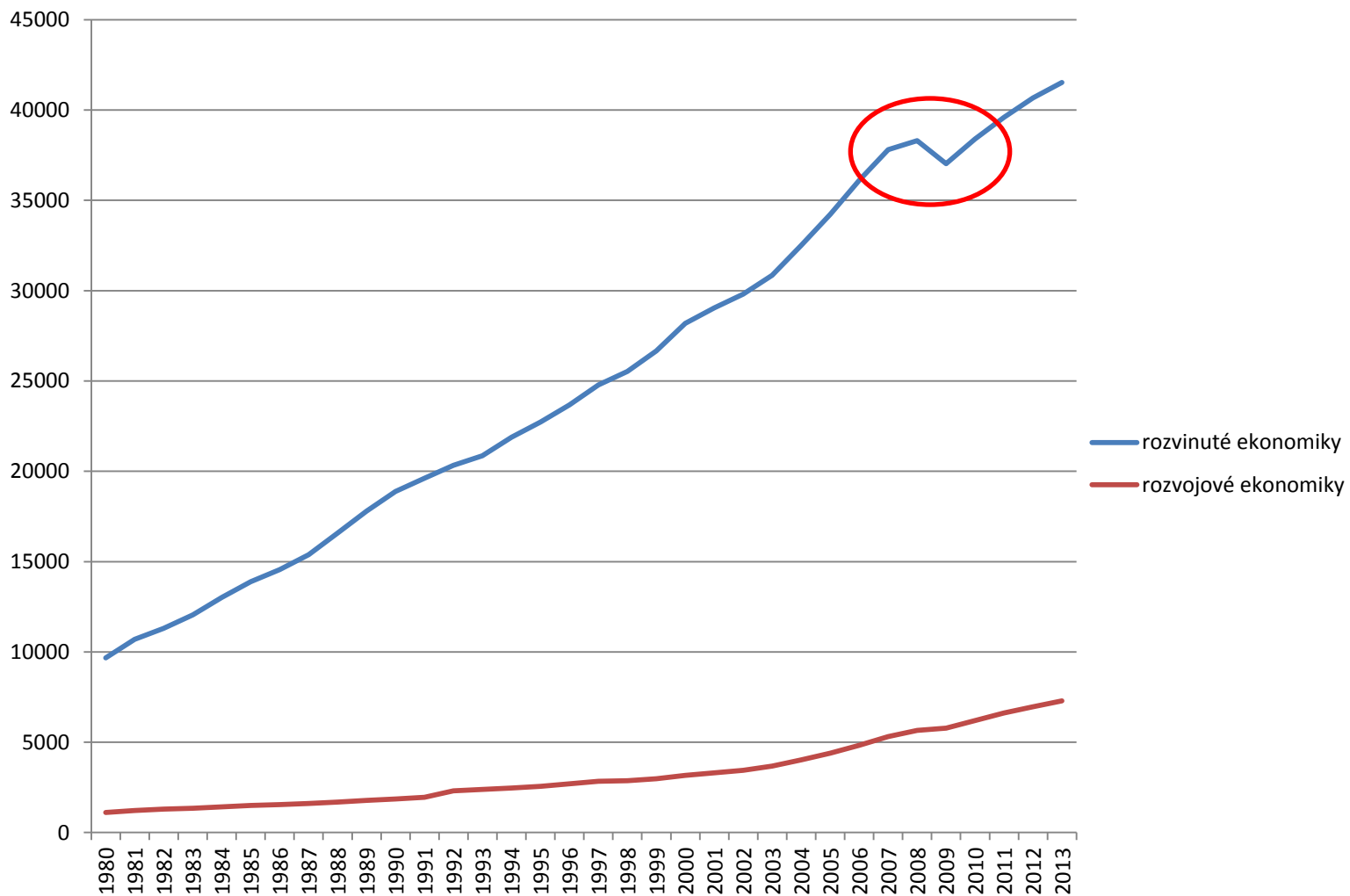
Pojetí rozvojových zemí označováno jako užší a širší pojetí vychází z použitých kritérií klasifikujících země do skupiny zemí rozvojových. V případě širšího pojetí je tak jediným kritériem HDP na obyvatele.

MMF a jeho publikace [World Economic Outlook Database](#),

rozvinuté země 35

rozvojové a ostatní formující se ekonomiky 135

HDP na obyvatele 11.116 USD

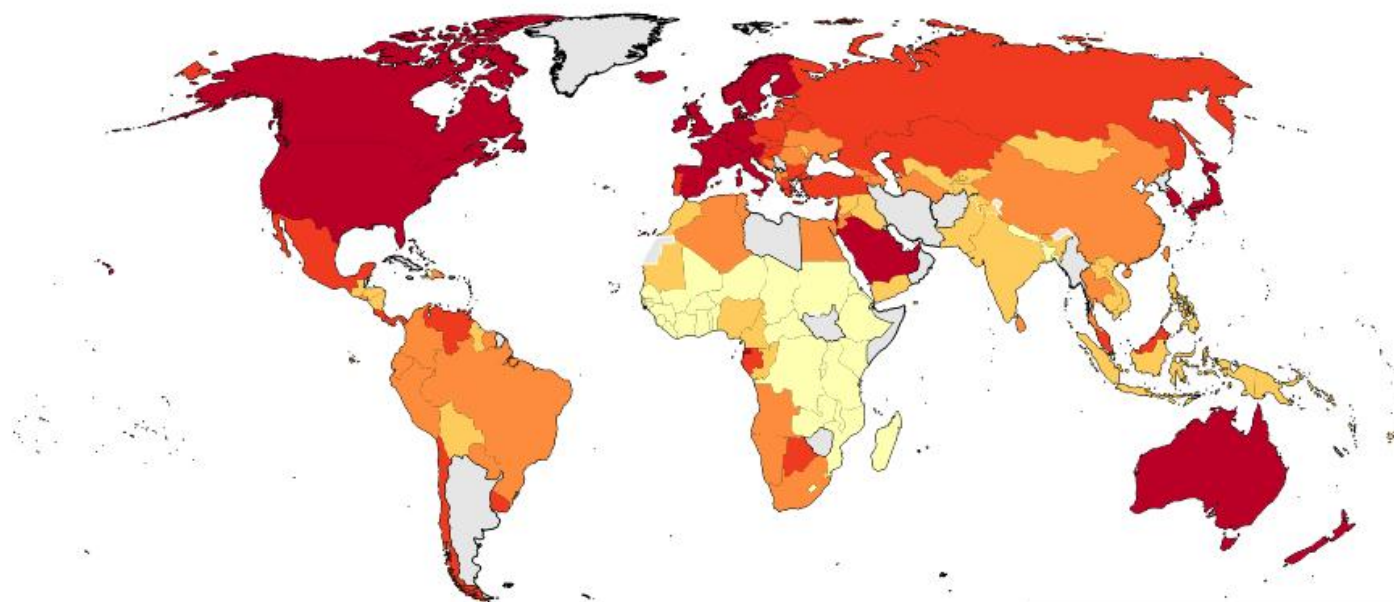
hodnocení Světové Banky

low income – země s nejnižším příjmem na obyvatele (0-935 USD)

Lower middle income – země s nižším středním příjmem (936-3705)

Upper middle income – země s vyšším středním příjmem (3706-11455)

High income země s vyšším příjmem .

2012-GDP per capita, PPP (constant 2005 international \$)
less than 1,892.0 23,763.4 or more

<http://databank.worldbank.org/data/views/reports/map.aspx>

V případě užšího pojetí rozvojových zemí není kritériem pouze ekonomická proměnná HDP na obyvatele, ale i více kritérií (OSN, UNCTAD).

OSN

zahrnuje skupin zemí. První skupina zemí je označena jako rozvinuté země, Jedná se tak o země s nejvyššími hodnotami hrubého domácího produktu na obyvatele, s fungující tržní ekonomikou. Označovány jsou tak ekonomicky nejvyspělejší země Severní Ameriky, některé členské země EU, Švýcarsko, Japonsko, Nový Zéland.

Druhou skupina je tvořena tzv. transformujícími se zeměmi, tedy zeměmi, jež prošly procesem transformace ekonomik z centrálně plánovaných ekonomik na ekonomiky tržní.

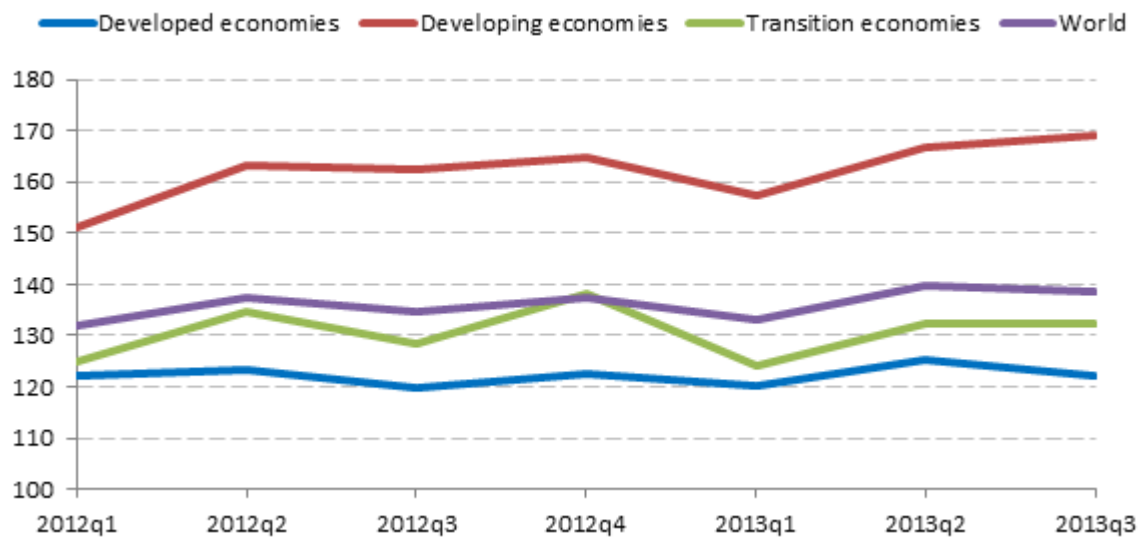
Rozvojové země jako třetí skupina zemí obsahuje 101 zemí Asie, Afriky a Latinské Ameriky.

Obdobně jako v případě předcházející klasifikace dle OSN je možné pozorvat klasifikace zemí dle UNCTAD do skupin zemí

rozvinutých,

transformujících se

a skupin zemí rozvojových.

<http://unctad.org/en/Pages/Statistics.aspx>

Z výše zmíněných kritérií je tak patrná výrazná ekonomická zaostalost rozvojích zemí oproti zemí rozvinutým.

Nerovnoměrný vývoj je však patrný i v rámci vývoje rozvojových zemí, kdy mezi nejvíce zaostalé země je možné řadit země tzv. subsaharské Afriky, jež jsou dle Žitek postiženy zejména:

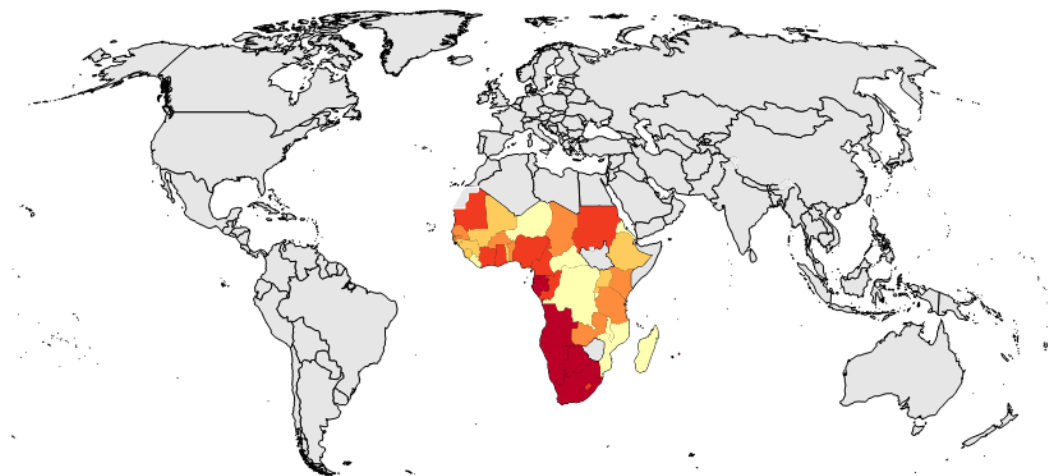
politickou nestabilitou (studie governance matters)

častými vojenskými konflikty (viz např. Eichler)

špatnou hospodářskou politikou

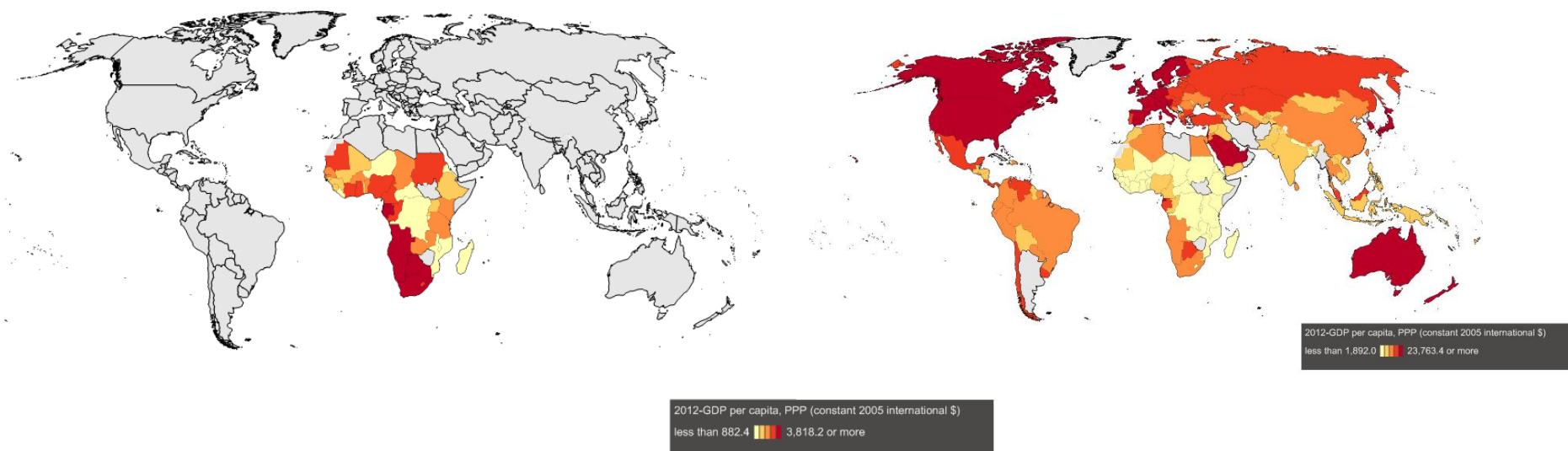
slabým lidským kapitálem

nedostatkem fyzického kapitálu.

2012-GDP per capita, PPP (constant 2005 international \$)
less than 882.4 3,818.2 or more

<http://databank.worldbank.org/data/views/reports/map.aspx>

Dle Adamcová je existence významných ekonomických rozdílů mezi rozvojovými a rozvinutými ekonomikami chápána jako určitá ekonomická zaostalost, jež je možno charakterizovat prostřednictvím tří rozdílných přístupů:

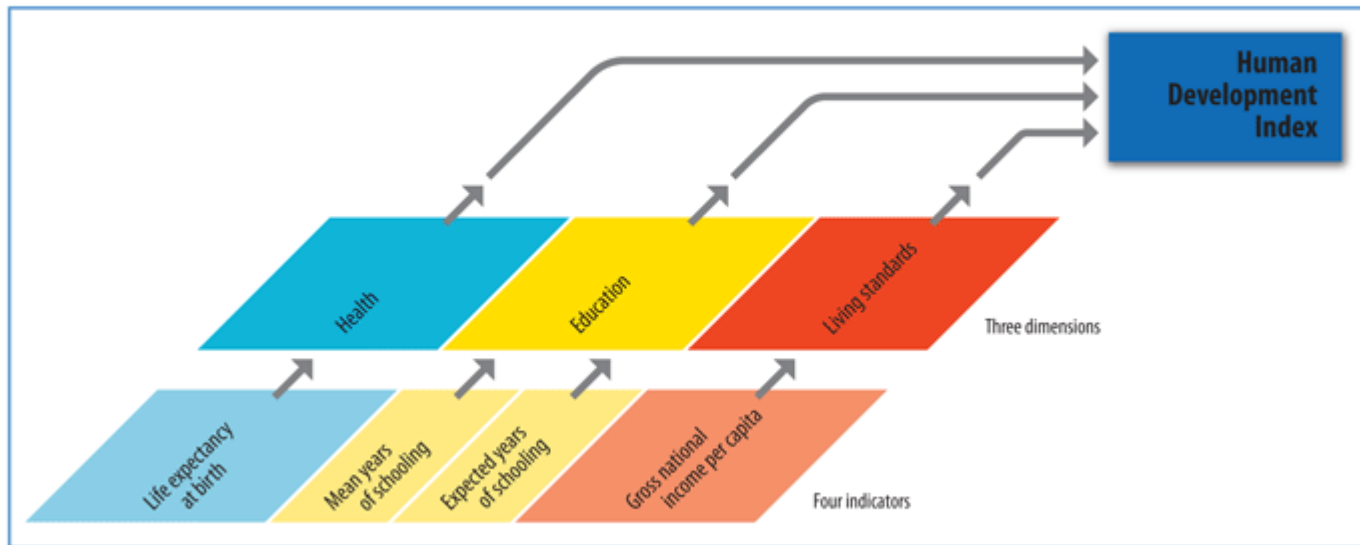
první přístup předpokládá, že analyzované ekonomiky jsou rozděleny do dvou rozdílných skupin na základě předem zvoleného kritéria (např. HDP)

druhý přístup vyhází ze vzájemné souvislosti využívání výrobních faktorů

třetí přístup vychází z definování většího počtu znaků charakterizujících jednotlivé ekonomiky.

Components of the Human Development Index

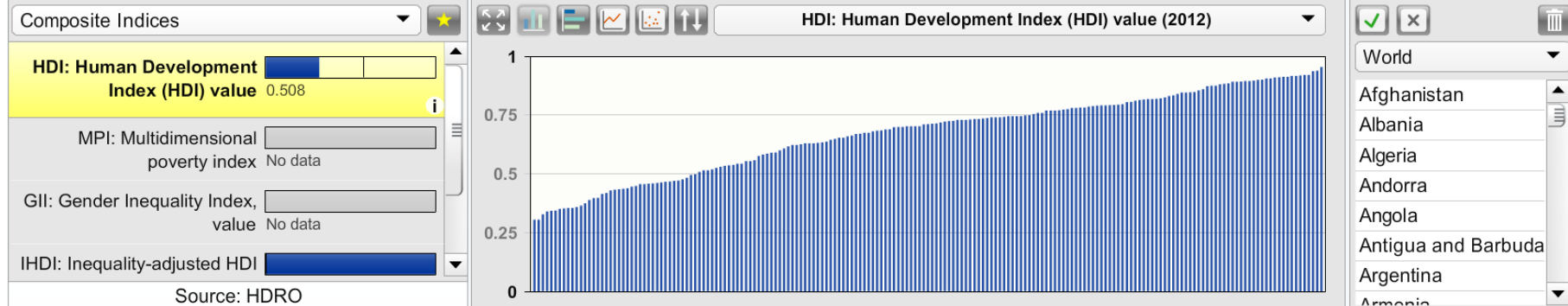
The HDI—three dimensions and four indicators

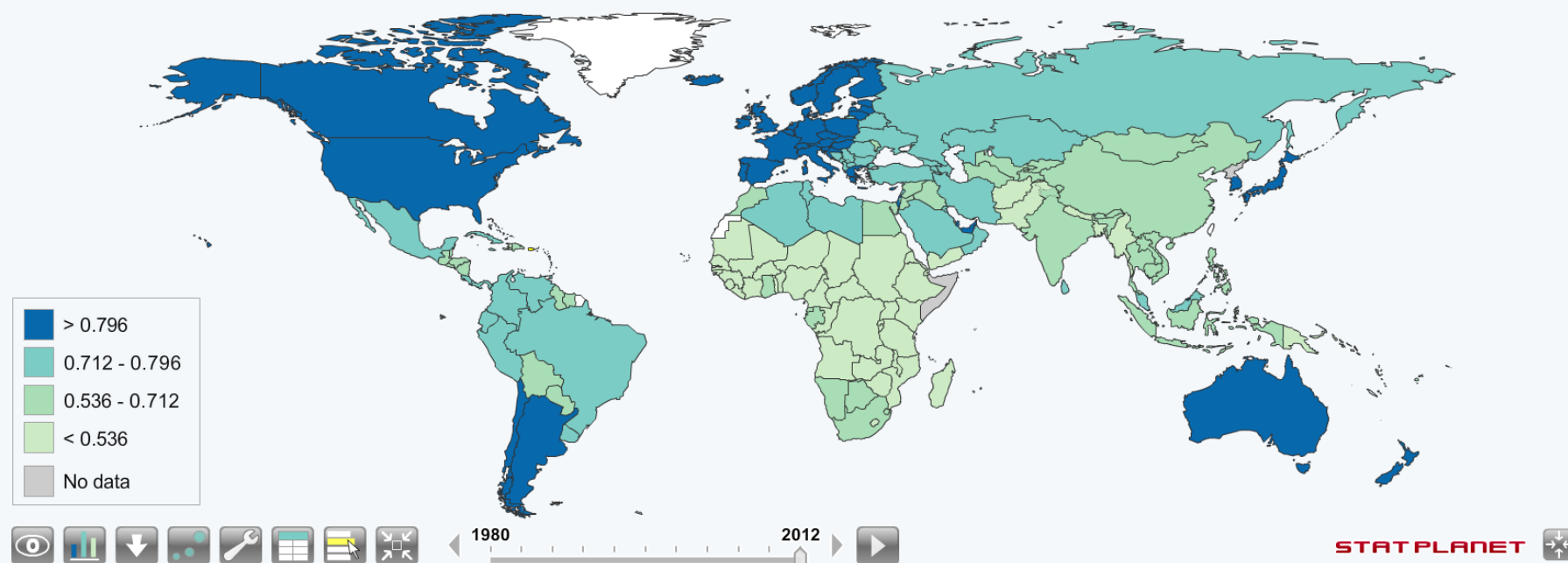
Note: The indicators presented in this figure follow the new methodology, as defined in box 1.2.

Source: HDRO.

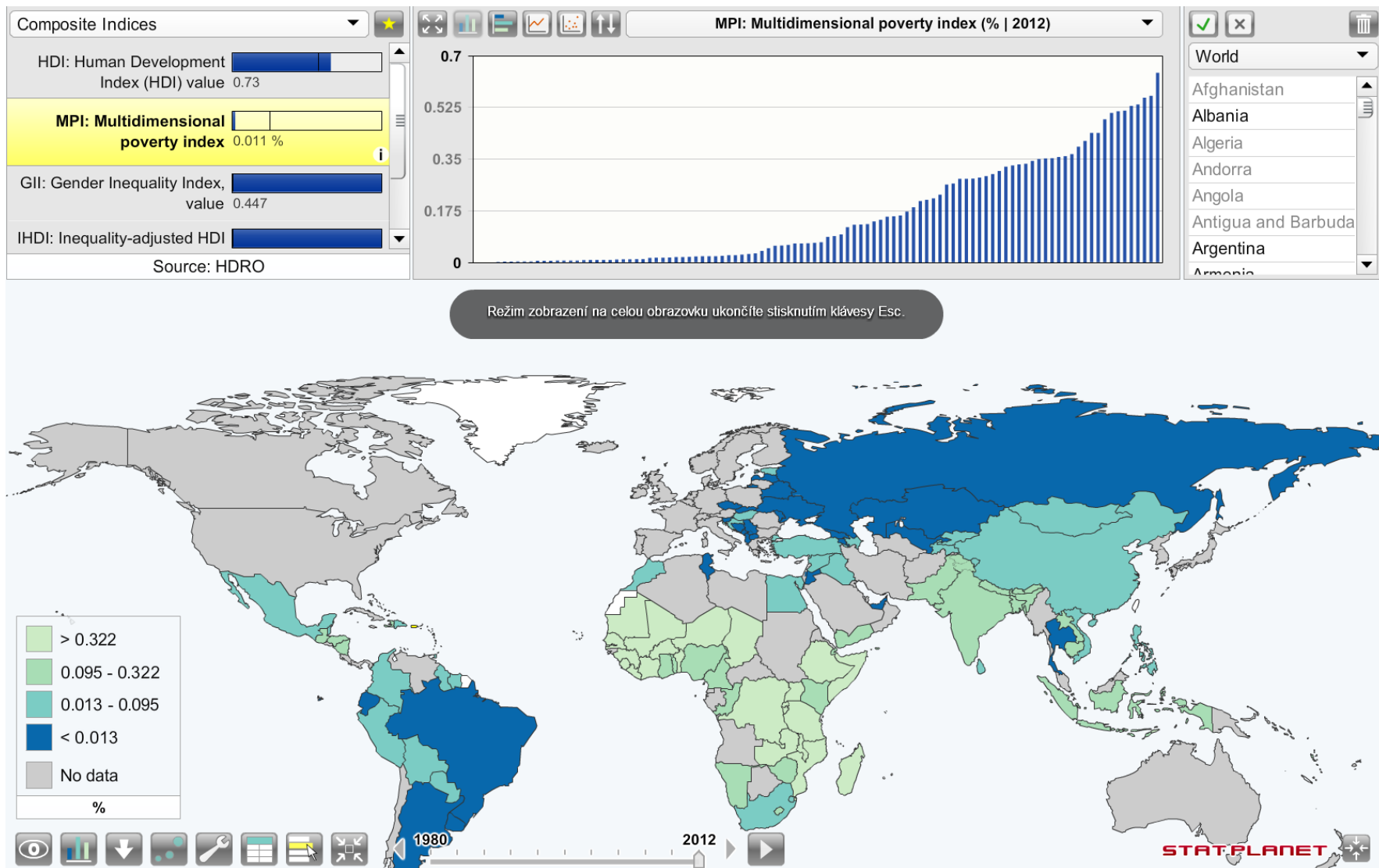
<http://hdr.undp.org/en/statistics/hdi/>

Režim zobrazení na celou obrazovku ukončíte stisknutím klávesy Esc.

<http://hdr.undp.org/en/data/map/>

<http://hdr.undp.org/en/data/map/>

geografické (poloha země, rozloha, reliéf, klimatické podmínky, vybavenost přírodními surovinami)

demografické – počet obyvatel, hustota zalidnění, migrace

sociální – vzdělanost populace, zdravotní stav populace, chudoba, korupce

kulturní

náboženské

politické a legislativní (demokratická vs. nedemokratická forma vlády, konflikty, války)

sektorovou strukturu ekonomiky (primární, sekundární terciární sektor)

role státu v ekonomice

hospodářskou politiku země

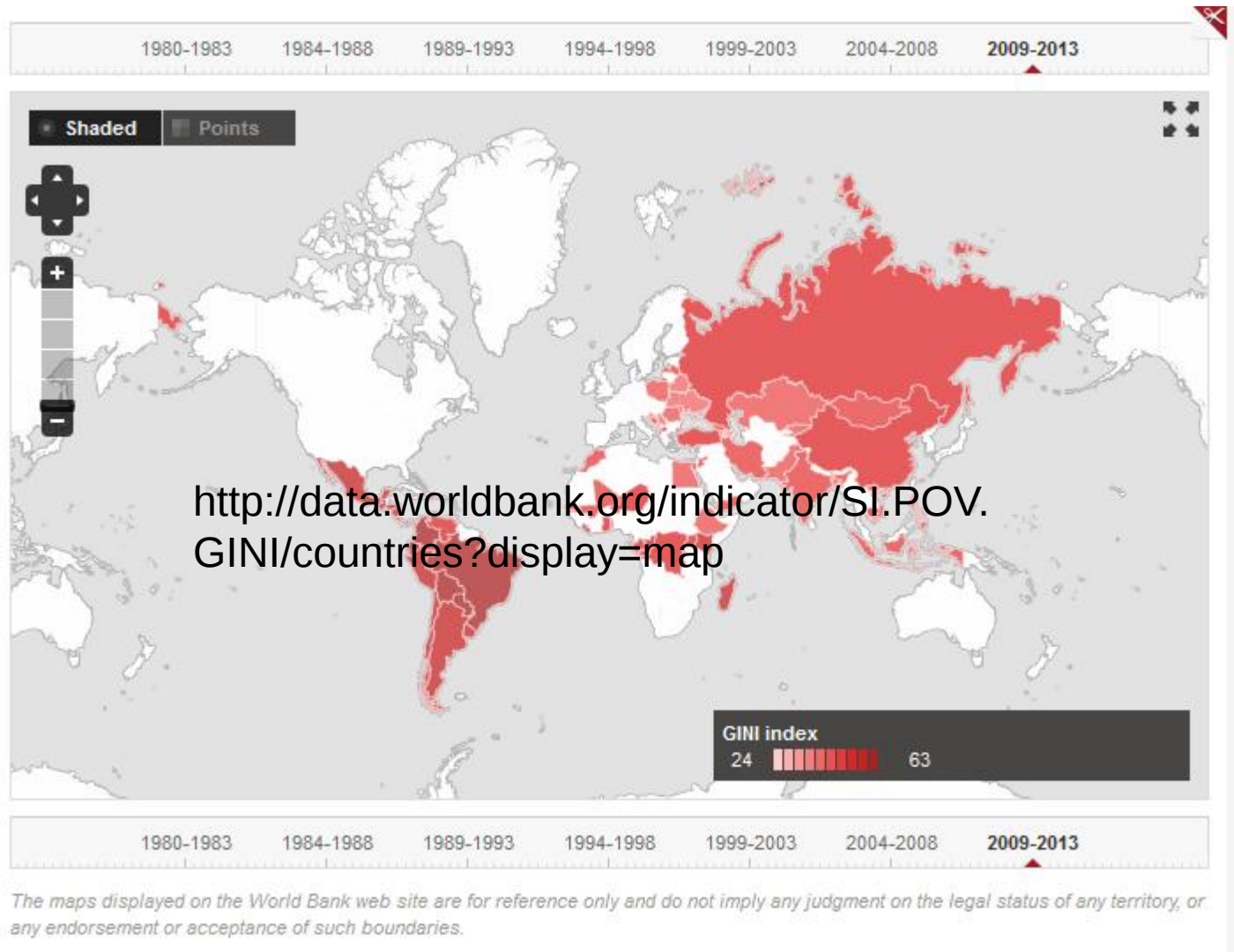
stupeň rozvoje dopravní, komunikační infrastruktury

stupeň rozvoje bankovního a finančního sektoru

forma zapojení země do mezinárodního obchodu

kapitálová vybavenost

GINI index

Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

Tradice pomoci

Humanitární pomoc

Mezinárodní finanční instituce

<http://www.rozvojovka.cz/humanitarni-pomoc-a-rozvojova-spoluprace>

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

<http://www.rozvojovka.cz/video-s-rozvojovou-tematikou>

ADAMCOVÁ, Lenka a Tereza NĚMEČKOVÁ. *Rozvojová ekonomika*. Vyd. 1. V Praze: Oeconomica, 2009, 345 s. ISBN 978-80-245-1515-1.

KUNEŠOVÁ, Hana. *Světová ekonomika: nové jevy a perspektivy*. 2., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2006, xviii, 319 s. ISBN 80-7179-455-4.